

DEN ARBEIDSORIENTERTE DAGEN (WORK ORDERED DAY): HVORDAN KAN TRE ENKLE ORD HA SÅ MYE MENING

(Original: Work Ordered Day; How Can Three Simple Words Have So Much Meaning?)

Melanie Sennett

Stepping Stone Clubhouse, Brisbane, Australia

I mer enn femti år har Den Arbeidsorienterte Dagen vært en primær faktor på veien mot tilfriskning for tusenvis av mennesker med psykisk sykdom. Historisk sett har arbeidet i Den Arbeidsorienterte Dagen hovedsakelig vært fokusert på styrker, talenter og evner hos medlemmene for å kunne få utført de daglige gjøremålene på klubbhuset. Betydelig oppmerksomhet blir også rettet mot medlemmenes behov for ansettelse. Nå har vi innsett at for å kunne endre hverdagen enda mer for mennesker med psykisk sykdom, så må vi gå et skritt videre. Klubbhus ser nå på andre nødvendige områder som velvære og helse spørsmål, og assisterer medlemmer i å forbedre sin utdanning, hjelpe dem med å skaffe bra og billig bolig, samt lære om teknologi og utnytte alt internett kan tilby. Mange klubbhus har gjort dette med hjelp fra spesialister, og uten fullt engasjement fra medlemmer på den samme måten som vi driver kjøkkenenheten. Arbeid blir utført med støtte, eller annet integrert arbeid i klubbhuset. Som et klubbhusfelleskap, er vår utfordring å omfavne disse mulighetene i vårt arbeid, heller enn å lene oss på spesialister som kanskje arbeider utenfor klubbhuset eller i en annen fragmentert kapasitet, noe som uunngåelig skaper hindringer for medlemmenes muligheter.

Imidlertid er det slik, at før vi fullt ut kan integrere områder som velvære, støtte til utdanning og boligspørsmål i klubbhus arbeidet, må vi forstå hva som inngår i Den Arbeidsorienterte Dagen. Den Arbeidsorienterte Dagen er fleksibel, og det er mange måter vi kan integrere et medlem i klubbhusarbeid. Medlemmer kan bestemme hvilken type arbeid de vil være involvert i, og hvem de vil arbeide sammen med. Den Arbeidsorienterte Dagen på et klubbhus tilbyr en rekke muligheter for medlemmene. Dette er i skarp kontrast til de mer tradisjonelle dagbehandlingsmodellene, der alle deltar i de samme klassene og har den samme timeplanen, selv om deres behov kan være forskjellige.

Så hva er det med Den Arbeidsorienterte Dagen som gjør den så annerledes, så fleksibel og skaper så mange muligheter? Vel, la oss bryte ned komponentene i Den Arbeidsorienterte Dagen og analysere det videre. La oss bryte det ned ord for ord – Work (Arbeid), Order (Orientert) og Day (Dag).

Work (Arbeid)

Hvorfor Arbeid?

Arbeid er noe som er en fellesnevner i alle samfunn. Uansett om du kommer fra Europa, Storbritannia, USA, Asia, Australia eller New Zealand, har vi alle en kultur hvor ønsket om å arbeide er høyt verdsatt. Når du møter noen er vanligvis det første spørsmålet du får: ”Hva arbeider du med?” Enten vi liker det eller ikke blir vi ofte bedømt etter yrket vårt, fordi det definerer hvem vi er.

Ideologien bak Den Arbeidsorienterte Dagen er at uansett om et medlem er ufør eller ikke, kan alle medlemmer bidra til å få utført nødvendig arbeid på klubbhuset. Troen på at medlemmer trengs, og at de er forventet og ønsket, sender ut signaler om at vi trenger deg for å få utført arbeidet. Denne tilhørighetsfølelsen er svært kraftig, og vil til syvende og sist hjelpe medlemmer med å få økt sin selvfølelse og selvtillit.

Retningslinje 19 sier at ”Alt arbeid i klubbhuset er tilrettelagt for å hjelpe medlemmene til å gjenvinne selvfølelse, målbevissthet og tillit til andre. Arbeidet skal ikke være spesifikk arbeidstrening.” Hvorfor skal ikke arbeidet være spesifikk arbeidstrening? En hovedgrunn er at mange mennesker med en psykisk sykdom har mange faglige evner, men opplever at sykdom tar fra dem selvfølelse og formål. Det er ingen vits i å være hjernekirurg hvis en mangler selvtilliten til å komme seg ut av huset hver dag og møte mennesker. Hensikten med Den Arbeidsorienterte Dagen er å hjelpe medlemmer til først å få det bedre med seg selv, og deretter bestemme veien videre. Å utvikle selvfølelse, målbevissthet og tillit til andre er grunnlaget som må være på plass før medlemmene kan sette seg andre mål - som arbeid eller utdanning.

Hva er Klubbhusets arbeid?

Retningslinje 16 setter fokus på hva klubbhusets arbeid er: ”Arbeidet som utføres på klubbhuset er kun et resultat av de arbeidsoppgavene som blir utviklet på klubbhuset, gjennom driften og utviklingen av klubbhusfellesskapet.”

Arbeidet i Den Arbeidsorienterte Dagen må være meningsfullt. Det må være en følelse av nødvendighet til stede. Det må være ordentlig arbeid som klubbhuset må få utført for å kunne gå videre, ikke arbeid som medarbeiderne dikter opp bare for å få dagen til å gå for medlemmene. Hvis arbeidet ikke er meningsfullt vil ikke medlemmene være interessert, og det med rette. De vil lett kjede seg, og ikke se hensikten med å fullføre arbeidet. En av de største utfordringene for medarbeidere er å skape nok meningsfullt arbeid som medlemmene kan være involvert i, og engasjere medlemmer til å kjenne igjen slikt arbeid.

Retningslinje 20 sier at medlemmer skal ha muligheten til å delta i alt arbeidet på klubbhuset, inkludert administrasjon, forskning, inntak og tilpasning, reach-out, ansettelse og evaluering av medarbeidere, PR, støtte, og evaluering av klubbhusets effektivitet. Hvis medlemmer har muligheten til å bli involvert i alle aspekter ved klubbhuset, så er det oftest en stor mengde av meningsfullt arbeid å være involvert i.

Order (Orientert)

Den Arbeidsorienterte Dagen må være ordnet på en slik måte at den sørger for den nødvendige strukturen som gjør at mange medlemmer kan være engasjert i enheten. Tenk deg at du kjører bil på et sted du aldri har vært før. Å være på et fremmed sted og ikke vite hvor du skal, kan være stressende for sjåføren. Du kjører rundt og prøver å bestemme deg for hva som er den riktige veien, og kjører deg vanligvis vill og må stoppe for å spørre om retningen. Dette kan forårsake angst og stress.

Men så finner du et veikart i bilen. Nå har du en oversikt over det ukjente området. Stedet du skal til finnes på kartet, og du kan bestemme den korteste veien til ditt bestemmelsessted. Du føler ikke lenger at du har gått deg vill, og mistet kontrollen.

På samme måte som et veikart i et fremmed miljø, understreker strukturen i Den Arbeidsorienterte Dagen hvordan arbeidet på enheten er lagt opp. Det blir planen. Den tillater at medlemmer kan bestemme hvilke mål de er interessert i, og fjerner frykten for det ukjente. For å oppnå dette arbeidet må enhetene være svært visuelle, slik at arbeidet lett kan bli identifisert. Bruken av skilt som forteller om arbeidets lokalisering er nyttig. Det samme er skjemaer/whiteboard som viser enhetens ansvarsområder.

Retningslinje 18 sier at: ”Klubbhuset er organisert i en eller flere arbeidsenheter. Hver enhet har tilstrekkelig mange medarbeidere, medlemmer, og meningsfulle arbeidsoppgaver til å opprettholde en hel og engasjerende arbeidsorientert dag. Arbeidsmøtene holdes både for å fremme relasjoner, samt organisere og planlegge dagens arbeid”. Denne retningslinjen forklarer de viktigste, obligatoriske elementene i strukturen til Den Arbeidsorienterte Dagen. Jeg liker det faktum at denne retningslinjen understreker at medarbeidere, medlemmer og meningsfullt arbeid utgjør de viktigste målene i enheten. Hvis et av målene mangler, vil ikke enheten lykkes. Et annet viktig mål som er uttalt i denne retningslinjen, er engasjementet i relasjoner. Enhetsmøter er et sted hvor hele enheten kan møtes, bli bedre kjent med hverandre, og få en oversikt over hvor langt alle er kommet med det arbeidet de er engasjert i. Enda viktigere er det faktum at dette er et sted hvor medlemmer og medarbeidere hjelper hverandre, og der medlemmer kan engasjere seg i arbeidsoppgavene.

Å ha struktur på Den Arbeidsorienterte Dagen, betyr at alle er informert om hva som skjer på enheten, i stedet for at bare et par personer vet hva som foregår. Struktur betyr at medlemmer er selvstendige, i stedet for å være avhengige av medarbeiderne. Denne strukturen kan også føre til at medarbeidere og medlemmer, og medlemmer og medlemmer, jobber sammen parallelt.

Day (Dag)

Komponenten Dag viser til det faktum at Den Arbeidsorienterte Dagen finner sted om dagen – Retningslinje 17 sier at ”Klubbhuset er åpent minst fem dager i uken. Åpningstiden med arbeidsorientert dag tilsvarer arbeidstiden i det ordinære arbeidslivet”. Denne retningslinjen viser at Den Arbeidsorienterte Dagen skal speile en vanlig arbeidsuke. Den sørger for at medlemmer har muligheten til å være engasjert i arbeidsorienterte aktiviteter som er strukturerte og meningsfulle, likt samfunnet generelt, og på samme måte som resten av samfunnet arbeider. Noe vi sier ofte på Stepping Stone er: ”Hva skjer i den virkelige verden?” Vi vet at vi er atskilt fra den virkelige verden, men dette er en huskeregel for oss slik at vi kan stoppe opp å tenke over hva som vanligvis skjer i arbeidslivet – fra mandag til fredag, åtte timer daglig. Derfor må et klubbhus kunne tilby medlemmene de samme mulighetene. I disse timene ligger fokuset på arbeid så lenge Den Arbeidsorienterte Dagen varer. Så derfor legger klubbhus ofte inn et sosialt rekreasjonsprogram på ettermiddagene. Derfor spør jeg deg igjen: ”Hva skjer i den virkelige verden?” Jeg tror ikke Dow Jones (aksjeindeks), stopper opp hver ettermiddag klokken halv tre for å lage keramikk og spille ping pong.

Jeg sier ikke at Dow Jones eller arbeidslivet er alt vi lengter etter, ettersom vi alle har mange andre trekk som former oss som mennesker. Å ha en mening og en hensikt er imidlertid ofte mer vellykket når du har en struktur, og klubbhusets daglige aktiviteter sørger for denne.

En stor del av det vi gjør på klubbhuset, er å jobbe sammen med medlemmer for å hjelpe til med rekonvalesens og re-integrering i samfunnet. Hvis disse strukturene er noenlunde like, heller enn totale motsetninger, er det ikke da naturlig at det vil være lettere å reintegreres i samfunnet?

Konklusjon

Nå da jeg har sett på arbeid, orientering og dag hver for seg, vil jeg legge vekt på at disse tre elementene går hånd i hånd. Den ene kan ikke eksistere uten den andre. Det er ikke noe poeng i å ha arbeid hvis dette ikke er bestilt, eller bestille arbeid hvis det ikke finnes arbeid, eller hvis jobben er meningsløs. Innlysende nok er det ikke behov for bestilt arbeid, hvis det ikke finnes nok tid på dagtid til å utføre dette arbeidet. Forvirret? Vel, hvis du omsider har en sterk Arbeidsorientert Dag vil mange medlemmer være involvert i enheten. Hvis du har meningsfullt arbeid som engasjerer

medarbeidere og ledere, samt struktur på enheten, vil medlemmer ha et ønske om å engasjere seg i enheten.

Den Arbeidsorienterte Dagen hjelper medlemmer med å gjenvinne håp om deres evne til å føle at de er verdt noe og at de kan tilby mange ferdigheter, talenter og evner. Med utvikling av selvtillit, selvfølelse og hensikt i Den Arbeidsorienterte Dagen, vil de være bedre utrustet til å oppnå videre mål som arbeid eller utdanning. Et medlem ved Stepping Stone Clubhouse, Andrew Strachan, snakket om restitusjon på en internasjonal konferanse i Australia. Jeg vil avslutte med noe han sa i sitt innlegg. ”Klubbhus bruker ekte partnerskap for å utvikle og bygge opp medlemmers evner, selvtillit og selvfølelse, samt legge mindre vekt på symptomer, tapte evner og kunnskap grunnet sykdom. Klubbhus erstatter disse med håp, drømmer og muligheter.”

Melanie Sennett
Stepping Stone Clubhouse

Oversatt av: Kathrine Olsen, Fontenhuset Tromsø
Korrektur av: Karin Breit, Fontenhuset Bergen.